

USTAVIMO REVŠČINO!

AMNESTY
INTERNATIONAL

**METODIČNI PRIROČNIK ZA IZVEDBO DELAVNIC
NA TEMO REVŠČINE**

KAZALO

UVOD.....	3
USTAVIMO REVŠČINO!.....	3
NEKAJ INFORMACIJ IN NAPOTKOV.....	5
DELAVNICA 1	
Kaj je revščina?.....	7
DELAVNICA 2	
Kaj pomeni revščina?.....	10
DELAVNICA 3	
Revščina po svetu.....	14
DELAVNICA 4	
Primer najhujše industrijske okoljske katastrofe v Bhopalu v Indiji..	16
DELOVNI LIST 1	
Začarani krog revščine.....	19
DELOVNI LIST 1 Z REŠITVAMI	20
DELOVNI LIST 2	
Revščina po svetu in matematika.....	21
DELOVNI LIST 2 Z REŠITVAMI	22
WORK SHEET.....	23
WORK SHEET WITH SOLUTIONS	24

UVOD

Projekt Ustavimo revščino! je 36-mesečni projekt, ki ga je Amnesty International Slovenije pričela izvajati marca 2010.

Splošni cilj projekta Ustavimo revščino! je izobraževati in ozaveščati mlade, učitelje, pedagoške delavce, medije in splošno javnost o perečem problemu revščine in kršitev človekovih pravic.

Namen projekta pa je tudi z izobraževanjem o človekovih pravicah in s participativnimi aktivnostmi učencev, dijakov in študentov ter njihovih učiteljev podati poglobljena znanja o povezavi med revščino in človekovimi pravicami. ***Delo z mladimi je ključ do spreminjanja naravnosti družbe do revščine v prihodnje, zato bo projekt usmerjen tudi v usposabljanje mladih za razvoj in izvajanje akcij, ki bodo s perspektive spoštovanja človekovih pravic pripomogle k zmanjšanju revščine.***

V stremenju, doseči zadani cilj, smo se odločili izdati priročnik z nasveti in s predlogi, kako tovrstne teme obravnavati v razredu. Priročnik je v prvi vrsti namenjen pedagoškim in mladinskim delavcem.

Projekt se izvaja v partnerstvu z mednarodnim sekretariatom Amnesty International iz Londona ter sekcijama Amnesty International Italija in Amnesty International Poljska.

Finančno projekt delno podpira program EuropeAid Evropske unije, prvo fazo projekta od marca do oktobra 2010, pa tudi Ministrstvo RS za zunanje zadeve.

Simona Kemperle, vodja učenja ČP pri Amnesty International Slovenije

Publikacija je nastala s pomočjo Evropske Unije. Vsebinsko priročnika predstavlja mnenje Amnesty International Slovenije in ne odraža mnenja Evropske Unije.

Projekt Ustavimo revščino! sofinancira Vlada Republike Slovenije. Mnenja in vsebina ne predstavljajo uradnega mnenja Vlade RS.

USTAVIMO REVŠČINO!

Priročnik za učitelje s scenariji delavnic in aktivnosti za krepitev socialne občutljivosti učencev, ko se srečajo z neenakimi možnostmi, s kršitvami človekovih pravic in z revščino, ter za krepitev njihove angažiranosti pri njihovem odpravljanju.

Zakaj priročnik, ki je pred vami?

Kako učiti, kaj je to revščina? Kako sploh razložiti, kaj to pomeni? Zakaj sploh o revščini govoriti? Priročnik pred vami želi poskusiti odgovoriti na ta vprašanja.

Četudi smo pogostokrat v stiku z revščino, nas ta rada prevara in občutek imamo, da so ljudje okoli nas v enakem ali vsaj podobnem položaju kot mi.

Če ne vidimo bosih, prašnih nog, razcapanih oblačil, lačnih pogledov ali iztegnjene, drobne ročice, se nam zdi, da to že ne more biti "prava" revščina. A v neposrednem okolju, v katerem živimo, revščina ponavadi ne nosi obraza, ki smo se ga naučili povezovati z revščino s televizije in iz časopisov.

Njena podoba je mnogo bolj prikrita in zavajajoča. Lahko je oblečena v nove, svetlikajoče se čevlje, lahko ima prekomerno težko telo, ki se na zunaj nosi z oholo samopašnostjo.

Revščina v zahodnih družbah je bolj kot s čimerkoli drugim povezana s kakovostjo. S kakovostjo življenja posameznika. Z možnostmi, ki jih lahko starši ponudijo otrokom. Z znanjem o kakovostni in zdravi prehrani, s prvovrstno zdravstveno oskrbo, kvalitetnimi oblačili in obutvijo, z zdravim načinom življenja. Vezana je na kakovostno preživljanja prostega časa, na znanje, ki se generira v domačem okolju in pogovorih s prijatelji.

Včasih se zdi, da je bolje, da o revščini ne govorimo, sploh če ni zares očitni problem. Zato je tako pogosto stigma. In prav zato moramo o revščini spregovoriti.

Učenci morajo razumeti, da ljudje, ki nimajo veliko denarja, niso sami krivi za to, da niso bogatejši. Zaradi njihovega ekonomskega položaja se jih ne sme niti obsojati niti porivati na rob družbe. Treba jih je povabiti zraven, poskusiti vsaj malo povečati možnosti, ki jih imajo. S tem ko pogosto molčimo o revščini, ji dajemo značaj tistih reči, o katerih je bolje (za)molčati, jih skriti. A vendar je napačno misliti, da revščina ustvarja žrtve. Revni imajo enake odgovornosti in svobodo kot vsi ostali.

In tudi učenci natančno vedo, kdo ima v šoli subvencionirano prehrano. Vedo, kdo ima super kul novo torbo in najnovejši „gadget“. Vedo, kdo po šoli ne gre na sladolede. Tega nujno ne povezujejo z revščino, tega ne ubesedijo tako, a če jih ne naučimo občutljivosti za različne družbene in ekonomske položaje ljudi v njihovi neposredni okolici, jim s tem odvzamemo možnost, da bi do največje mere razvili čut solidarnosti in kot svojo vrednoto sprejeli družbo čim manjših ekonomskih razlik in posameznikov z enakimi možnostmi.

S pogovorom o revščini nujno odpremo tudi širši, svetovni oder, na katerem revščina v mnogih okoljih mnogo globlje, bolj boleče in odločilno posega v življenja ljudi. Z globalizacijo, s svetovnimi migracijami in prepletenostjo družb, držav, ekonomij in življenj ljudi po celem svetu je nujno, da otroci razvijajo znanja tudi o širši globalni naravi in posledicah revščine. Danes tako rekoč na svetu ni več države, v kateri ne bi bilo tako zelo bogatih ljudi kot tudi hudo revnih. Svetovi bogastva in revščine obstajajo pogosto istočasno, a kot da bi bili v vzporednih resničnostih, ki se redko srečajo, prepletejo ali pomešajo.

Delavnice v tem priročniku ponujajo specializirane vsebine in primere življenja v revščini in posledic na različnih koncih sveta ter splošne delavnice za premislek o revščini, razvijanje občutljivosti za njeno prepoznavo in pogovor o tem, kaj lahko glede revščine naredimo.

Delavnice so namenjene za tretjo (glede na zrelost učencev lahko tudi za drugo) triado osnovnih šol in za dijake srednjih šol.

Naj vam ideje, informacije in nasveti dobro služijo pri vašem delu z mladimi.

Kristina Božič

NEKAJ INFORMACIJ IN NAPOTKOV

Zakaj delavnica in ne običajna šolska ura pouka?

Morda je najboljši odgovor na to vprašanje, zakaj pa ne delavnica, integrirana v “običajne” šolske ure pouka. Bistvo delavnic je namreč pristop k temu, kako učiti in učencem podajati novo snov, in ne v vsebini. (Ponavadi učenci sedijo pri delavnici v krogu, saj je poudarek na debati, skupnem razglabljanju in iskanju rešitev ter odgovorov, učenci delajo nato v manjših “krogih”, v skupinah, kjer poskusijo najti pravi odgovor.)

Scenariji delavnic v priročniku so načrtovani za 90 minut, torej za 2 šolski uri. Vendar lahko aktivnosti (v delavnicah v tem priročniku razdeljene na začetne, osrednje, končne) poljubno vključite v svojo učno uro.

S tem vaše učne ure ne bodo nič izgubile, ampak bodo postale boljše, bolj razgibane in vključujoče.

Kakšna je povezava med človekovimi pravicami in revščino?

Povezavi sta vsaj dve:

Kršitve človekovih pravic povzročajo revščino. Ljudje, katerih pravice do izobraževanja, pravnega varstva, socialne pomoči, svobodnega izražanja mnenja, osnovne zdravstvene oskrbe ... so kršene, živijo v razmerah, ki ponujajo slabše možnosti za kakovostno življenje, socialni in ekonomski napredek, uresničitev njihovih sanj in za to, da bi polno izkoristili svoje potenciale.

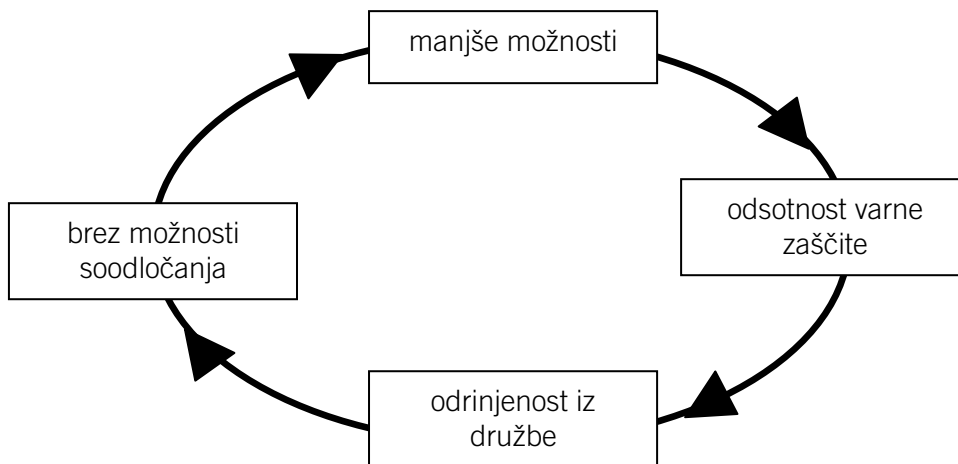
Revnim ljudem so pogosteje kršene človekove pravice. Revni so pogostokrat v javnem življenju slabše reprezentirani, njihova mnenja, prioritete in potrebe so poredko predstavljene. Navadno nimajo svojih “lobijev” in predstavnikov v politiki. Njihovo poznavanje dolžnosti države in lastnih pravic je prepogosto slabo. Tudi če vedo, da se jim godi krivica, redko vedo, na koga se obrniti. Strah in nezaupanje v državne institucije, ki so pogosto dejansko pristranske, zaradi v družbi razširjene diskriminacije revnih ali zaradi nedemokratičnosti oblasti, jih potisneta v tišino, ki vzdržuje brezizhodnost njihove situacije. (Lepa ponazoritev “neslišnosti kršitev” pravic revnih je primerjava situacij v delti reke Niger, kjer že leta dolgo zaradi malomarnosti multinacionalke Shell prihaja do onesnaževanja in uničevanja življenjskih okolij tamkajšnjih ljudi, in odzivom na izliv nafte na naftni ploščadi Deepwater Horizon v Mehškem zalivu v Ameriki aprila 2010.)

Kaj je to začarani krog revščine?

Začarani krog revščine govori o ujetosti revnih v njihovem položaju. Prikazuje, kako revščina ustvarja revščino. Revščina praviloma zmanjšuje znanje in možnosti ljudi glede njihovih pravic in instrumentih ukrepanja. To vpliva na to, v kolikšni meri lahko sooblikujejo programe in politike, ki vplivajo na njihov položaj v družbi. Gre za najmanj slišan in upoštevan del prebivalstva, kar posledično pripelje tudi do njihovega občutka ločenosti od “večinske” (morda pravilneje “močnejše” ali “bogatejše”) družbe. Zaradi svojega ekonomskega položaja se redkokdaj poslužijo pravnih poti, ki bi lahko zagotovile njihove pravice in izboljšale njihov položaj.

O začaranem krogu revščine govorimo tudi znotraj življenja posameznika – revni otroci so pogosteje lačni in neprespani, časa za učenje doma imajo manj, imajo manj prostora, miru in svetlobe. To pomeni, razen v primerih izjemne motiviranosti, ki pa ni redka, slabši šolski rezultat ali celo izstop iz šolanja. Pogosto so to tudi otroci, ki morajo poleg šole delati. Zaradi manka

izobrazbe so njihove zaposlitvene možnosti kasneje v življenju slabše, plača nižja in razmere odraščanja, ki jih lahko nato ponudijo svojim otrokom, slabše ali enake njihovim.

Zakaj bi nas skrbelo za druge, če imamo tu dovolj težav?

Prvo ne izključuje drugega in morda našo aktivnost tako doma kot v tujini le krepí. Hkrati moramo vedeti, da je solidarnost ljudi z ljudmi, ki živijo v revščini, morda na drugem koncu sveta, morda v diktaturah, ključnega pomena.

Najprej zato, ker mi ne bomo pristali v zaporu, če se bomo zavzemali za pravice denimo afriških muslimanov v Darfurju, medtem ko tam zagovornike človekovih pravic pogostokrat nadlegujejo kršitelji in predstavniki države.

Nato zato, ker v Sloveniji vendarle živimo v državi z delujočim socialnim sistemom, z mrežo zdravstvenih ustanov in lokalnih humanitarnih organizacij, ki pomagajo ljudem v stiski. To ne pomeni, da ni potrebe, da si prizadevamo za izenačenje možnosti vseh, ki bivajo v Sloveniji, in zmanjšanje ekonomskih razlik, a vendar se moramo zavedati, da je življenje večine prebivalstva tu relativno varno in dobro.

Nenazadnje tudi zato, ker marsikateri kos obleke, material ali gorivo, zaradi katerega mi lepo živimo, pride iz držav, kjer so ljudem množično kršene človekove pravice. Izdelki so prepogosto poceni, ker lahko drugod izkoriščajo in kršijo pravice delavcev. Redno se to dogaja tudi s tihim pristankom naših političnih voditeljev in tu imamo mi možnost vpliva, da zahtevamo enako spoštovanje človekovih pravic vseh ljudi po svetu.

(Ne) vemo, kaj je dobro zanje

Pomembno je, da ne pozabimo, da se s tem, ko nekomu pomagamo, ne moremo polastiti njegovega življenja. Če nekaj naredimo, ker se nam zdi, da je to prav, ne moremo pričakovati, da lahko sedaj narekujemo, kako naj tisti, ki smo jih imeli z našim dejanjem v mislih, sedaj ravnajo, kaj naj naredijo, kako naj se obnašajo. Morda se nam njihove odločitve ne zdijo smiselne ali primerne, a isto svobodo in samostojnost, kot jo zahtevamo zase, moramo dati tudi revnim. Paternalizem in pokroviteljstvo sta nesprejemljiva.

DELAVNICA 1**Kaj je revščina?****Cilj:**

Učenci premislijo o tem, kako prepoznajo revščino in kako ta vpliva na življenja ljudi, kakšno vlogo imajo lahko pri lajšanju posledic revščine in o pomebnosti institucij socialne države.

Pripomočki:

Prazni listi,
listi z navodili,
listi z začetki stavkov,
barvice, voščenske

ZAČETNA AKTIVNOST:

Učence razdelimo v štiri skupine.

Povemo jim, da bo vsaka skupina dobila svojo nalogo in da skupine druga za drugo ne smejo izvedeti, kaj je naloga drugih. Časa bodo imeli 5 minut.

Razdelimo prazne liste in damo vsaki skupini svoje navodilo.

Narišite revnega fanta.

Narišite revno dekle.

Narišite bogatega fanta.

Narišite bogato dekle.

Skupine prosimo, da ena po ena pokažejo svoje izdelke ostalim učencem v krogu, ko jih narišejo. Ostale tri skupine poskusijo vsakič ugotoviti, kaj je na sliki. Za posvetovanje imajo pred tem pol minute.

Pri vsaki sliki naj vsaka skupina obrazloži, zakaj v skupini mislijo, da je na sliki, kar pravijo, da je. Pogovorimo se o idejah, stereotipih, ki so učence pripeljali do njihovega zaključka.

1. Je revščina vselej vidna?

2. Je nujno, da ne bodo ravno revni imeli svetlečih, novih superg?

OSREDNJA AKTIVNOST:

Učence v skupinah prosimo, naj dokončajo stavke o tem, kaj dela oseba, ki so jo narisali:

Zjutraj ...

V šoli ...

Med odmorom ...

Po šoli ...

Popoldan ...

Zvečer ...

V prostem času ...

Med počitnicami ...

Pogovorimo se o različnih aktivnostih, o katerih so pisali.

1. Bi jih lahko zamenjali med narisanimi osebami?
2. Kje so prostori, kjer bi se narisane osebe lahko srečevale?
3. So ti prostori pomembni in dragoceni ali moteči?
4. Ali vidijo, srečajo revščino v svoji okolici? Jo prepoznajo?

Opozorimo jih, da tisti, ki so revni ali si nečesa ne morejo privoščiti, ponavadi tega ne bodo na glas priznali in se bodo močno potrudili, da to prikrijejo.

KONČNA AKTIVNOST 1:

Učence, s katerimi spet sedimo v krogu, vprašamo, kako mislijo, da lahko sami pomagajo (vprašanja imamo lahko napisana na liste ali jih projeciramo na steno preko powerpoint-a)?

Je "dajanje" tudi ponižujoče, za tistega, ki mu je nekaj dano? (Prosimo jih, naj si predstavljajo, kako je stati v vrsti na Rdečem križu in čakati na oblačila ali paket s hrano...)

So še kakšni drugi načini, kako se lahko pristopi in zmanjša učinke revščine? (Npr. nekoga povabiš v kino, na sladoled, se z njim družiš, ga povabiš na izlet ...)

1. Kdo bi moral poskrbeti, da se prepreči revščino?
2. Kdo lahko to naredi?
3. Kateri organi/institucije igrajo pri tem pomembno vlogo?

Mlade opozorimo na pomembnost socialnih državnih institucij, ki zagotovijo, da je pravica do socialne pomoči nedvomna in pripada vsem, ter da ne gre za miloščino. Omenimo tudi pomembnost brezplačnega šolanja, zdravstvene oskrbe in javnih prostorov, ki so dostopni vsem brez vstopnine.

ALI

KONČNA AKTIVNOST 2:

Mlade razdelimo v pet skupin. Povemo jim, da bodo imeli časa 5 minut. Delati morajo v tišini, uporabljajo lahko le material in potrebščine, ki jim jih damo. Vse skupine dobijo isto navodilo in opozorilo, da ne morejo več zastavljati vprašanj, ko bodo začeli delati.

Navodilo:

Narišite vašo sanjsko hišo, nad katero je mavrica.

Vsaki skupini damo list papirja. Eni skupini damo le navadni svinčnik. Drugi skupini damo črn in rdeč kemični svinčnik. Tretji skupini damo pet vijoličnih flumastrov, četrti damo rdečo in rumeno voščenko, peti osem barvic različnih barv. (Barve, pisala in barvice lahko prilagodimo; bistveno je, da skupine dobijo različne vrste in število pisal.)

Po petih minutah skupaj pogledjte, kaj so narisali.

1. Katera slika jim je najbolj všeč? Zakaj?
2. Je pravično ocenjevati slike skupaj? Zakaj ja, zakaj ne?
3. Kako so se počutili v skupini? So imeli zadosti pripomočkov?
4. So prosili druge za pomoč, da jim posodijo svoje barvice? Zakaj?
5. So skupine, ki so imele več barvic, ponudile tiste, ki jih niso potrebovali, drugim skupinam, ki barv niso imele? Zakaj?
6. Se nam podobne situacije dogajajo tudi v vsakodnevem življenju? Kako ravnamo? Kako bi lahko ravnali?

DELAVNICA 2

Kaj pomeni revščina?

Cilj:

Premisliti uveljavljene ideje o tem, kako izgleda revščina, in kaj pomeni revščina, ko pride do nakupa dodatnih, nenujnih življenjskih potrebščin.

Pripomočki:

listki, listki s številkami, priložen seznam

ZAČETNA AKTIVNOST 1:

Mlade razdelimo v skupine po štiri.

V skupinah naj odgovorijo na vprašanje, kako vedo, da je nekdo reven ali bogat.

Vsaka skupina naj napiše štiri znake (značilnosti, po katerih spoznamo) revščine in štiri znake bogastva.

Na tablo zapišemo znake, ki so jih zapisale skupine.

Vprašamo in preverimo, ali so ti znaki lahko vselej popolnoma zanesljivi? Ali se vsi strinjajo, da res kaj povedo o ekonomskem položaju posameznika?

ALI**ZAČETNA AKTIVNOST 2:**

Mlade razdelimo v pare na podlagi velikosti dlani – pari so tisti, ki imajo enako velike dlani. Vsak par naj dela sam. Na listek naj zapiše in dokonča stavek:

Revščina je ...

Ko končajo, poberemo listke in jih pomešamo. Ponovno jih razdelimo parom, tako da dobijo stavek, ki ga je napisal drugi par. V parih naj se pogovorijo, ali se strinjajo z napisanim.

Prosimo jih, da preberejo nekaj stavkov in se pogovorimo, ali stavek opisuje, kar si sami mislimo o tem, kaj je revščina.

OSREDNJA AKTIVNOST:

Mlade nato prerazdelimo v nove skupine po štiri ali pet.

Na tablo obesimo seznam stvari in njihovih cen (seznam št. 1). Nato vsaki skupini razdelimo listek s številko, ki predstavlja denar. Povemo, da je številka, ki jo ima vsaka skupina na listku, znesek denarja, ki ga imajo na voljo, potem ko so plačali najemnino, vodo in elektriko, ogrevanje in odšteli denar za nujno hrano brez priboljškov in sladkarij. Njihova skupina predstavlja družino. Odločiti se morajo, kako bodo porabili denar. Vsaka družina dobi samo en listek.

Denar, ki ga razrežemo na kvadratke

20	40	15	75
15	20	1200	45
340	45	300	85
109	90	70	12
780	200	65	35
55	56	30	72
40	12	30	50
80	140	210	120

Seznam stvari in koliko stanejo:

Pribor za slikanje	55	Sintisajzer	130
Obisk bazena	35	Biljard	20
Nova modna oblačila	110	Nov računalnik	450
Ličila	20	Sladoled	3
Rolerji	55	Kremšnita	3
Novi čevlji	75	Kolo	90
Obisk kina	25	Razstava stripov	30
Zvočniki	150	Izlet v Pariz	500
Izlet na morje	80	Računalniška igra	35
Modni dodatki	45	Jabolčna pita	12
Nov telefon	67	Enciklopedija	80
Rabljen avtomobil	450	Tabloid	3
Mladinski roman	25	Čokolada	2.5

Skupine prosimo, da povedo, za kaj so porabili denar.

Primerjamo rezultate, razloge, zakaj si je katera skupina kaj izbrala, koliko denarja so imeli, ali je to vplivalo na to, kaj so kupili, in ali imajo njihovi nakupi tudi bolj daljnosežne posledice.

1. Kaj od stvari na seznamu bi si najbolj želeli imeti?
2. So to lahko kupili z denarjem, ki so ga imeli?
3. Ali opazijo kako so porazdeljene dobrine in sredstva v družbi?
4. Kaj si o tem mislijo?
5. Kaj bi se jim zdelo idealno in najbolj pravično?
6. Je prav, da lahko ljudje porabijo denar za karkoli želijo?
7. Hočejo oni imeti to svobodo? Jim je pomembna?

KONČNA AKTIVNOST:

Mlade razdelimo v pare.

Vprašamo, kaj mislijo, da lahko oni sami naredijo za bolj ekonomsko enakopravno družbo? Kako se lahko olajšajo posledice revščine? Hitro naj zberejo svoje ideje v parih, ki jih potem v razredu primerjamo.

Mlade opozorimo na državno pomoč, kaj pomeni socialna država in kako je revščina povezana z nezastopanostjo v politiki, kar pogosto pomeni tudi manjše in slabše možnosti za napredovanje in izboljšanje lastnega položaja.

DELAVNICA 3**Revščina po svetu****Cilj:**

Učencem predstaviti razsežnosti revščine po svetu in možnosti ukrepanja v okviru mednarodnih organizacij.

Pripomočki:

Kopija zemljevida sveta, listi s podatki o revščini (lahko jih tudi projeciramo na tablo)

ZAČETNA AKTIVNOST:

Mlade vprašamo, katere države oziroma kraje povezujejo z besedo revščina.

Na zemljevidu sveta s piko označimo (ali označijo mladi sami) kraje, ki so jih omenili.

Pogledamo, kje je pik največ. Mlade vprašamo, zakaj mislijo, da je tako.

OSREDNJA AKTIVNOST:

Na tablo napišemo ali projeciramo naslednjo trditev:

Revščina povzroča lakoto; lakota povzroča revščino.

1. Kako razumejo zgornjo trditev?

2. Kaj pomeni?

Ne izražamo mnenja, ali trditev drži ali ne, ampak jo samo poskušamo opisati in razložiti.

Nato učence razdelimo v pet skupin.

Eno stran kroga (učilnice) označimo, da pomeni STRINJAM SE, druga NE STRINJAM SE.

Vsaka skupina ima minuto časa, da se pogovorijo med seboj in se odločijo, ali se z zgornjo trditvijo strinjajo ali ne in se postavijo na odgovarjajoče mesto v krogu (učilnici).

Vsaka skupina predstavi svoje razloge, zakaj so se postavili, kamor so se in ali je bila odločitev soglasna. Primerjamo in pretehtamo nasprotujoče si argumente.

Učencem predstavimo naslednje podatke:

- *Najrevnejših 40 odstotkov svetovnega prebivalstva zasluži 5 odstotkov svetovnih prihodkov. Najbogatejših 20 odstotkov svetovnega prebivalstva zasluži 75 odstotkov svetovnih prihodkov.*
- *Vsak dan zaradi revščine umre 24.000 otrok.*
- *Leta 2005 je najbogatejših 20 odstotkov svetovnega prebivalstva predstavljalo 76,6 odstotka celotne zasebne svetovne porabe. Najrevnejših 20 odstotkov svetovnega prebivalstva je predstavljalo 1,5 odstotka celotne zasebne svetovne porabe.*
- *Svetovni milijarderji (497 ljudi ali približno 0,000008 odstotka svetovnega prebivalstva) imajo bogastvo v vrednosti 3,5 trilijona dolarjev (več kot 7 odstotkov svetovnega BDP-ja). 2,4 milijarde ljudi v državah z najnižjimi prihodki predstavljajo 1,6 trilijona dolarjev (3,3 odstotka BDP-ja).*

Pogovorimo se, ali jih je kaj presenetilo in kako si sploh lahko predstavljamo te številke. Vzpodbudimo jih, da poskušajo v skupinah ilustrirati vsak po eno od zgornjih dejstev.

1. Je to, kar pripovedujejo te številke, pravično?
2. Je revščina vedno povezana z denarjem?
3. Ali obstajajo ljudje, ki so manj, in drugi, ki so bolj odvisni od denarja, nakupov, trgovine? Kateri veljajo za „bogatejše“? Je to vedno res?

Učence spomnimo na začarani krog revščine (uporabite lahko Amnestyjevo power point predstavitev kroga revščine). Kako sta lakota in revščina povezani z manjšo pravno varnostjo – težjo dostopnostjo ali nedostopnostjo sodišč, zdravniške oskrbe, šolanja? Glas teh ljudi pogosto ni slišan, ko se sprejemajo odločitve. Če ljudje živijo v diktaturah, odgovornosti za korupcijo ali kršitve človekovih pravic ni. Hkrati lahko izražanje kritike do političnega stanja v njihovi državi za te ljudi predstavlja grožnjo njihovi varnosti ali celo življenju.

KONČNA AKTIVNOST:

Učence spomnimo, da je zato pomembno tudi delo mednarodnih nevladnih organizacij, ki izvršujejo pritisk na vlade po svetu, da naj spoštujejo demokratična načela in človekove pravice.

Vzpodbudimo jih, da raziščejo, kaj te organizacije počnejo in v čem se razlikujejo. To naj predstavijo sošolcem. (nekaj organizacij: Human Rights Watch, Mednarodni komite Rdečega križa, International Crisis Group, Amnesty International)

Za konec učence razdelimo v pare. Prosimo jih, naj poskusijo v enem stavku izraziti, kako bi izgledal pravičen svet. Kaj bi bilo treba narediti? Je to mogoče? Svoje misli naj preberejo razredu, lahko jih napišejo na skupni plakat in predebatirajo.

DELAVNICA 4**Primer najhujše industrijske okoljske katastrofe v Bhopalu v Indiji****Cilj:**

Mlade seznaniti z nesrečo, ki se je leta 1984 zgodila v mestu Bhopal v Indiji, in razviti njihovo občutljivost za prepoznavo začaranega kroga revščine, ki onemogoča dosego pravičnosti in dostojanstvenega življenja prizadetih ljudi.

Pripomočki:

Power point predstavitev ali priložena zgodba Azize, lahko fotokopije zgodbe; fotokopije vprašanj; fotokopije zgodbe o tem, kaj se je zgodilo.

ZAČETNA AKTIVNOST:

Mladim povejte, da jim boste prebrali kratko zgodbo Azize.

Pozorno naj poslušajo in poskušajo ugotoviti, ali je Aziza mama, sestra ali hčerka.

"Okoli pol enih zjutraj sem se zbudila zaradi Rubijinega silovitega kašljanja. Soba ni bila temna, ker je blizu ulična svetilka. V poltemi sem videla, da je soba kot v belem oblaku. Slišala sem ljudi kričati: "Tecite, tecite!" Mošin je tudi začel kašljati in nato še jaz. Vsak vdih zraka se je zdel, kot bi dihali ogenj."

To je zgodba Azize, ki dela v lokalni bolnišnici. Leta 1984 je bila Ruby stara 3 leta, Mošin pa 8 mesecev. (zgodba Azize je v celoti dostopna na <http://bhopal.org/index.php?id=58>)

Ko preberete zgodbo, mlade vprašajte, kdo mislijo, da je Aziza in zakaj tako mislijo. Ko predstavijo svoje misli, jim lahko poveste, da je Aziza mama Mošina in Ruby.

OSREDNJA AKTIVNOST:

Mlade nato razdelite v skupine po tri ali štiri. (Uporabite lahko države, kot način, kako jih razporedite v skupine – najprej določite, kdo je katera država, nato gredo vsi, ki so ista država, skupaj)

Prosrite jih, naj poskušajo v skupinah odgovoriti na sledeča vprašanja – imajo pet do deset minut. Če je treba, lahko še enkrat preberete odlomek ali ga projecirate na tablo.

1. Kaj mislijo, da se je zgodilo tisto noč?
2. Kje se je zgodilo?
3. Kako mislijo, da se je končalo?

Vsako skupino prosite naj po pogovoru predstavi svoje odgovore. Nato jih vprašajte, kateri mislijo, da so najbolj verjetni?

Po pogovoru jim razdelite spodnje podatke.

- *V noči z 2. na 3. december 1984 je v Indiji iz tovarne pesticidov Union Carbide, ki je sedaj v lasti ameriškega podjetja Dow Chemical, začela iztekati strupena kemikalija. Nihče od tamkajšnih prebivalcev ni bil obveščen, nikogar se ni opozorilo. 40 ton smrtonosnega plina je ušlo.*
- *V naslednjih dneh je umrlo 8.000 ljudi zaradi posledic onesnaženja. Več deset tisoč ljudi je umrlo v naslednjih mesecih zaradi poškodovanega vida, dihal in ledvic kot neposredna posledica izpostavljenosti kemikalijam.*
- *Do danes posledice te katastrofe niso odpravljene. Ljudje, ki živijo v bližnjih mestih in vaseh, še vedno trpijo zaradi bolezni in okvar, ki so posledice razlitja. Celo 26 let kasneje pronicajo nevarne snovi iz skladišča nekdanje tovarne v okolje in vodo. Otroci se rojevajo pohabljeni, z možganskimi okvarami in iznakaženi.*
- *Ljudje, ki so bili žrtve največje industrijske nesreče, niso nikoli bili deležni primerne zdravniške oskrbe zaradi posledic katastrofe, niti jim ni bila izplačana primerna in pravična odškodnina, četudi je indijska vlada z odgovornim podjetjem sklenila poravnavo.*
- *Kar se je zgodilo v Bhopalu, je bila največja industrijska okoljska katastrofa.*

Vprašajte mlade:

1. Jih je to, kar se je zgodilo, presenetilo?
2. Kaj jih je najbolj pretreslo?
3. Zakaj mislijo, da škoda in posledice še danes niso odpravljene?

Opozorite jih, da če ljudje nimajo primerne izobrazbe in so revni, pogosto nimajo pravih informacij in znanj, kaj šele minimalnega denarja, ki je pogosto potreben, da bi se pritožili na pristojne organe, da bi vedeli, kaj narediti in kako ravnati. Hkrati so zaradi svojega položaja veliko bolj ranljivi, da jih država ali velike korporacije prinesejo naokoli, izigrajo ali prezrejo.

Mlade vprašajte:

1. Se strinjajo s tem?
2. Kako mislijo, bi se položaj lahko izboljšal?

Opozorite jih na pomembnost, da je osnovna izobrazba dostopna vsem, da se vsem otrokom zagotovi, da hodijo v šolo in lahko pridobivajo osnovna znanja. Pomembno je tudi, da se vsem ljudem omogoči dostop do sodišč in državnih institucij in da je vsem zagotovljena nujna in osnovna zdravstvena oskrba.

Številne organizacije, med njimi tudi Amnesty International in The Bhopal Medical Appeal, so se pridružile gibanju preživelih, ki do danes vztrajajo in se borijo ter držijo pri življenju izjemno kampanjo za dosego pravičnosti – to pomeni, zagotoviti odgovornost korporacij in vlad, ki so bile vpletene v bhopalsko katastrofo.

KONČNA AKTIVNOST:

Mladim povejte, da lahko pomagajo tudi s tem, da o tem govorijo, večajo osveščenost drugih in opozarjajo na nepravičnosti, ki se dogajajo. Več podatkov (v angleščini) lahko najdejo na: <http://bhopal.org/> in <http://www.amnesty.org/en/news-and-updates/bhopal-end-25-years-injustice-20091030>, na slednjem naslovu se lahko tudi priključijo svetovnemu gibanju za dosego pravičnosti za žrtve katastrofe v Bhopalu.

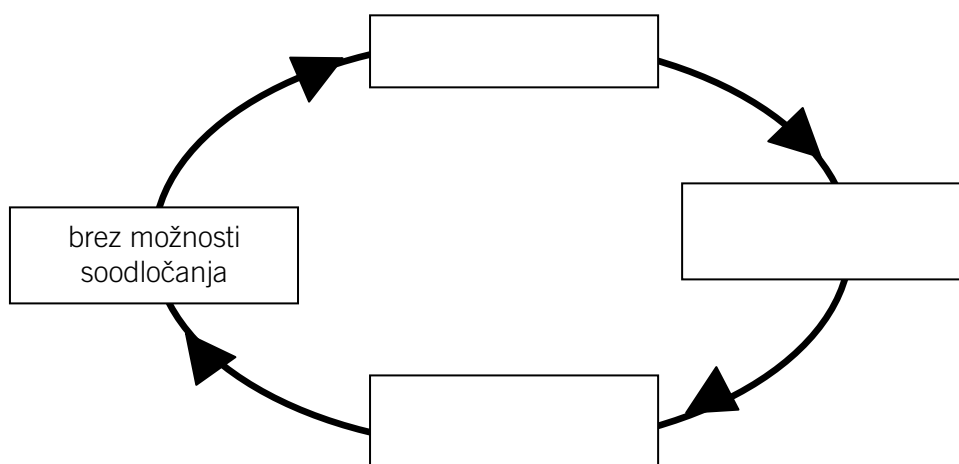

DELOVNI LIST 1

Začarani krog revščine

1. Zapolni začarani krog revščine z možnimi dejstvi:

odrinjenost iz družbe manjše možnosti odsotnost varne zaščite

2. Navedi konkretne primere, kaj pomenijo **manjše možnosti** za ljudi, ki živijo v revščini in/ali so odrinjeni na rob družbe?

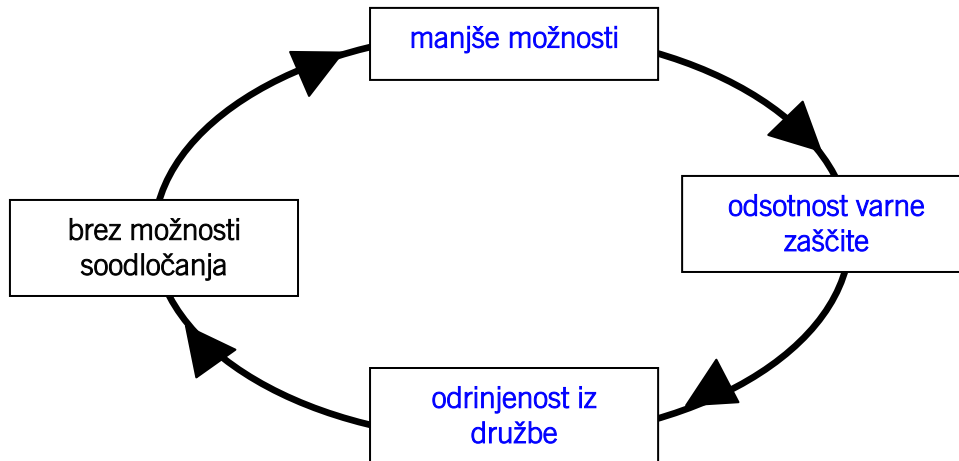
3. Kako je vladavina prava (spoštovanje zakonov) povezana z **zagotovitvijo varne zaščite**? Kdo poleg sodišč mora to zagotavljati?

4. Zakaj misliš, da se ljudje s težavami neradi izpostavljajo in govorijo o svojih problemih?

DELOVNI LIST 1 Z REŠITVAMI

Začarani krog revščine

1. Zapolni začarani krog revščine:

2. Navedi konkretne primere, kaj pomenijo **manjše možnosti** za ljudi, ki živijo v revščini in/ali so odrinjeni na rob družbe?

Manjše možnosti lahko zajemajo:

- manjše in slabše možnosti pri izobraževanju (manj knjig za branje, težave pri nakupu šolskih potrebščin, pri plačilu šole v naravi ali obšolskih aktivnosti);
- slabši pogoji za učenje – manj prostora, časa in miru, manj “po zraku lebdečega” uradno priznanega znanja znotraj družine;
- pomanjkanje denarja pri nakupu kakovostne in zdrave hrane, pri zagotovitvi prvovrstnih zdravstvenih uslug (nepoznavanje svojih pravic in do česa vse so upravičeni);
- ni denarja za zabavo – kino, bazen, gledališke predstave, koncerte, športne tekme;
- slabše poznavanje “družbenega operativnega sistema” – kakšne vse možnosti so na voljo, česa se lahko udeležijo, kje lahko sodelujejo...

3. Kako je vladavina prava (spoštovanje zakonov) povezana z **zagotovitvijo varne zaščite**? Kdo poleg sodišč mora to zagotavljati?

Vladavina prava pomeni spoštovanje zakonov in zagotovilo, da ti bo zagotovljeno mirno in varno bivanje, če poznaš osnovne zakone in pravila ter jih spoštuješ. Hkrati pomeni tudi to, da so kršitve pravil in zakonov sankcionirane. Poleg sodišč mora to zagotoviti policija pa tudi socialne službe in drugi organi, ki morajo reagirati in prijaviti kršitve.

4. Zakaj misliš, da se ljudje s težavami neradi izpostavljajo in govorijo o svojih problemih?

Ljudje so ponavadi prepričani, da so njihove težave osamljene, da jih drugi nimajo in da so deloma sami krivi za svoj položaj. Hkrati vedo, da družba na težave, s katerimi so soočeni, gleda s prezirom ter (pasivnim) sovraštvom in zaničevanjem. Zato nočejo, da bi ljudje sploh izvedeli za njihove težave. Hkrati se ne zavedajo, da so verjetno le kamenček v širši sliki, ki je posledica nedelovanja oziroma napak v sistemu delovanja države.

DELOVNI LIST 2

Revščina po svetu in matematika

1. Izračunaj! Če najrevnejših 40 odstotkov svetovnega prebivalstva zasluži 5 odstotkov svetovnih prihodkov, najbogatejših 20 odstotkov svetovnega prebivalstva pa 75 odstotkov svetovnih prihodkov, koliko zasluži preostanek ljudi in kolikšen je njihov delež?

2. Izračunaj! Če je najbogatejših 20 odstotkov svetovnega prebivalstva predstavljal 76,6 odstotka celotne zasebne svetovne porabe, najrevnejših 20 odstotkov svetovnega prebivalstva pa 1,5 odstotka celotne zasebne svetovne porabe, koliko so porabili tisti, ki niso najbogatejši ne najrevnejši?

3. Izračunaj! 497 najbogatejših ljudi ima v rokah približno 7 odstotkov svetovnega BDP-ja. 2,4 milijarde ljudi v državah z najnižjimi prihodki predstavljajo 1,6 trilijona dolarjev, kar je 3,3 odstotka BDP-ja. Koliko dolarjev ima najbogatejših 497 ljudi?

DELOVNI LIST 2 Z REŠITVAMI**Revščina po svetu in matematika**

1. Izračunaj! Če najrevnejših 40 odstotkov svetovnega prebivalstva zasluži 5 odstotkov svetovnih prihodkov, najbogatejših 20 odstotkov svetovnega prebivalstva pa 75 odstotkov svetovnih prihodkov, koliko zasluži preostanek ljudi in kolikšen je njihov delež?

Delež preostalih ljudi je 40 odstotkov. Zaslužijo 20 odstotkov svetovnih prihodkov.

2. Izračunaj! Če je najbogatejših 20 odstotkov svetovnega prebivalstva predstavljalo 76,6 odstotka celotne zasebne svetovne porabe, najrevnejših 20 odstotkov svetovnega prebivalstva pa 1,5 odstotka celotne zasebne svetovne porabe, koliko so porabili tisti, ki niso ne najbogatejši ne najrevnejši?

Preostali (60 odstotkov) porabijo 21,9 odstotka celotne zasebne porabe.

3. Izračunaj! 497 najbogatejših ljudi ima v rokah približno 7 odstotkov svetovnega BDP-ja. 2,4 milijarde ljudi v državah z najnižjimi prihodki predstavljajo 1,6 trilijona dolarjev, kar je 3,3 odstotka BDP-ja. Koliko dolarjev ima najbogatejših 497 ljudi?

Imajo 3,39 trilijona dolarjev.

WORK SHEET

1. Connect words with an explanation of their meaning or their opposite

impoverished	self-determination, freedom
discrimination	if you are not accepted in the mainstream society of the majority
magic circle of poverty	acceptance, respect
occupation	a person with no place in society
representative	affluent
to live on the brink of the society	if your life is so impoverished that you can not ensure a better life for yourself or your children
outcast	someone who presents your views and interests

2. Explain in a sentence what does it mean to live in dignity for you?
3. Word formation: fill in the missing words – change the word given in the brackets; in the last sentence find the right word by yourself.
- Some 180,000-200,000 Palestinians in rural areas in the _____ (occupation) West Bank have no access to running water.
- The Roma communities all over Europe have often been _____ (poverty) for generations.
- The illegal imigrants are because of their illegal status and economic situation pushed to live on the brink of the _____ (social).
- They have expressed their concerns through their _____ (representation) in the parliament.
- They are stigmatized and pushed away from the instruments od decision-making, which makes them social _____ (cast).
- Institutionalized _____ (indiscriminately) of blacks in South Africa was named Apartheid.
- They got lost in the big city and kept walking in _____ (encircled).
- She never wanted to talk about the _____ she grew up in.

WORK SHEET WITH SOLUTIONS

1. Connect words with an explanation of their meaning or their opposite

impoverished 1	4 self-determination, freedom
discrimination 2	6 if you are not accepted in the mainstream society, you ...
magic circle of poverty 3	2 acceptance, respect
occupation 4	7 a person with no place in society
representative 5	1 affluent
(to) live on the brink of the society 6	3 if your life is so impoverished that you can not ensure a better life for yourself or your children
outcast 7	5 someone who presents your views and interests

2. Explain in a sentence what does it mean to live in dignity for you?

3. Word formation: fill in the missing words – change the word given in the brackets; in the last sentence find the right word by yourself.

Some 180,000-200,000 Palestinians in rural areas in the **occupied** (occupation) West Bank have no access to running water.

The Roma communities all over Europe have often been **impoverished** (poverty) for generations.

The illegal immigrants are because of their illegal status and economic situation pushed to live on the brink of the **society** (social).

They have expressed their concerns through their **representative** (representation) in the parliament.

They are stigmatized and pushed away from the instruments of decision-making, which makes them social **oucasts** (cast).

Institutionalized **discrimination** (indiscriminately) of blacks in South Africa was named Apartheid.

They got lost in the big city and kept walking in **circles** (encircled).

She never wanted to talk about the **poverty** she grew up in.

EVALVACIJA

Veseli bomo, če boste imeli čas, da odgovorite na spodnja vprašanja ali nam napišete v nekaj stavkih ali se vam je zdel priročnik uporaben, so bile aktivnosti primerne in kaj ste pogrešali.

1. Pri katerem predmetu ste uporabili predloge aktivnosti iz priročnika?
2. Ste izvedli le eno aktivnost enkrat ali ste izvedli več delavnic pri različnih urah?
3. Ste se strogo držali predlogov delavnic ali ste dodali svoje aktivnosti?
4. Kaj se vam je zdelo, da je bilo za vas in vaše delo najbolj koristno in uporabno?
5. Kaj ste pogrešali oziroma česa ni bilo dovolj?

Založila elektronsko izdajo:

Amnesty International Slovenije, oktober 2010

V. d. direktorice Amnesty International Slovenije:

Metka Naglič

Ustavimo revščino!

Metodični priročnik za izvedbo delavnic na temo revščine

Prva elektronska izdaja, oktober 2010

Urednica:

Simona Kemperle

Pregled:

Max Zimani

Lektoriranje:

Metka Naglič

Ilustracija na naslovnici, oblikovna zasnova in priprava:

Mia Sivec

Avtorica:

Kristina Božič

V priročniku smo zaradi jedrnatega izražanja in prihranka prostora uporabljali moško obliko samostalnikov tako za ženski kot moški spol.

Za podrobnejše informacije se prosimo obrnite na pisarno AIS:

Amnesty International Slovenije

Beethovnova 7

1000 Ljubljana

T: 01 426 93 76

F: 01 426 93 65

E: amnesty@amnesty.si

W: www.amnesty.si

AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International Slovenije

Beethovnova 7

1000 Ljubljana

T: 01 426 93 76 F: 01 426 93 65

E: amnesty@amnesty.si W: www.amnesty.si

Amnesty International je mednarodna, nevladna in nepolitična organizacija običajnih ljudi, ki se zavzemajo za spoštovanje človekovih pravic.

Razkrivamo zlorabe, izobražujemo in mobiliziramo javnost ter pomagamo spreminjati družbo v varnejši svet.

Organizacija Amnesty International je leta 1977 prejela Nobelovo nagrado za mir, ob 30. obletnici Splošne deklaracije človekovih pravic pa nagrado Združenih narodov za človekove pravice.

Amnesty International Slovenije deluje od leta 1988. Obiščite nas na www.amnesty.si.

MEDNARODNO RAZVOJNO
SODELOVANJE SLOVENIJE
SLOVENIA'S DEVELOPMENT
COOPERATION

Publikacija je nastala s pomočjo Evropske Unije. Vsebinska priročnika predstavlja mnenje Amnesty International Slovenije in ne odraža mnenja Evropske Unije.

Projekt Ustavimo revščino! sofinancira Vlada Republike Slovenije. Mnenja in vsebina ne predstavljajo uradnega mnenja Vlade RS